

Minister Zdrowia

ZPŚ.050.66.2025.HST
Warszawa, 26 listopada 2025

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku!

W odpowiedzi na interpelację Posła Dariusza Stefaniuka nr 13272 w sprawie stosowania gryzienia wobec rodziców w przypadkach podejrzenia wystąpienia niepożądanego odczynu poszczepiennego (NOP), uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych wyjaśnień.

Obowiązek poddania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym wynika z przepisów ustawowych, a jego niedokonanie (uchylanie się od tego obowiązku) aktualizuje obowiązek wszczęcia postępowania egzekucyjnego, którego rezultatem docelowym ma być poddanie dziecka obowiązkowym szczepieniom ochronnym przeciwko wskazanym chorobom.

Podstawą prawną prowadzenia egzekucji administracyjnej jest art. 26 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz.U. z 2025 r. poz. 132) – dalej u.p.e.a. Na opiekunów dziecka może być nałożona grzywna w celu przymuszenia do wykonania obowiązku (art. 119 § 1 u.p.e.a.). Grzywna ta nie oznacza jednak szczepień przymusowych, jest to środek stosowany w postępowaniu administracyjnym, który ma zmotywować rodzica do poddania jego dziecka szczepieniom obowiązkowym.

Świadczeniodawca (POZ), który przechowuje kartę uodpornienia dziecka jest zobowiązany do zawiadomienia o fakcie uchylania się od obowiązku szczepień właściwego Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego (PPIS), zamieszczając informację w kwartalnym sprawozdaniu z realizacji szczepień ochronnych.

Do zadań Państwowej Inspekcji Sanitarnej zgodnie art. 5 pkt 3 ustawy z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz. U. z 2024 r. poz. 416) należy ustalanie zakresów i terminów szczepień ochronnych oraz sprawowanie nadzoru w tym zakresie. Po wyczerpaniu wszystkich możliwości w zakresie działań edukacyjno-informacyjnych, PPIS zgodnie z art. 15. u.p.e.a. wysyła za pocztowym potwierdzeniem odbioru przesyłki poleconej, upomnienie do strony zobowiązanej (w przypadku dzieci do obydwójga rodziców), zawierające wezwanie do wykonania tego obowiązku wraz z pouczeniem o skierowaniu sprawy na drogę postępowania egzekucyjnego w przypadku jego niewykonania, a po upływie 7 dni od daty potwierdzenia odbioru upomnienia przesyła do

wojewody: wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, tytuł wykonawczy stosowany w egzekucji obowiązków o charakterze niepieniężnym, odpis tytułu wykonawczego przeznaczony dla osoby zobowiązanej, kopię upomnienia oraz dowód doręczenia upomnienia.

Organem prowadzącym postępowanie egzekucyjne jest wojewoda (art. 20 § 1 u.p.e.a.), który wszczyna egzekucję administracyjną na wniosek Powiatowego Państwowego Inspektora Sanitarnego (PPIS), na podstawie wystawionego przez niego tytułu wykonawczego, sporządzonego według ustalonego wzoru (art. 26 § 1 u.p.e.a.). Wszczęcie egzekucji administracyjnej następuje z chwilą doręczenia zobowiązanemu odpisu tytułu wykonawczego.

Wojewoda może nałożyć na osobę zobowiązaną grzywnę w celu przymuszenia do wykonania ustawowego obowiązku szczepień (art. 119 § 1 u.p.e.a.). Grzywna w celu przymuszenia może być nakładana kilkakrotnie w tej samej lub wyższej kwocie (art. 121 u.p.e.a.), każdorazowo nałożona grzywna nie może przekraczać kwoty 10 000 zł, grzywny nakładane wielokrotnie nie mogą łącznie przekroczyć kwoty 50 000 zł.

Osoby uchylające się od obowiązku szczepień (rodzice/opiekunowie), zgodnie z art. 122 § 3 u.p.e.a. mają prawo do złożenia do wojewody zarzutów w sprawie prowadzenia egzekucji administracyjnej, a do Ministra Zdrowia zażalenia na postanowienie o nałożeniu grzywny.

Zgłoszone zarzuty wojewoda (organ egzekucyjny) rozpatruje po uzyskaniu ostatecznego stanowiska PPIS w sprawie zgłoszonych zarzutów (art. 34 § 1 u.p.e.a.) PPIS zajmuje stanowisko w formie postanowienia, na które zobowiązanym przysługuje zażalenie do Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego (PWIS), w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia (art. 34 § 2 u.p.e.a.), w odpowiedzi na zażalenie PWIS zajmuje stanowisko również w formie postanowienia. Po uzyskaniu ww. stanowiska wierzyciela wojewoda wydaje postanowienie w sprawie zgłoszonych zarzutów (art. 34 § 4 u.p.e.a.). Na postanowienie wojewody przysługuje zobowiązanym zażalenie do Ministra Zdrowia za pośrednictwem wojewody, w terminie 7 dni od dnia doręczenia postanowienia.

Mając powyższe na uwadze, odnosząc się do pierwszego pytania Pana Posła o monitorowanie przez Ministerstwo Zdrowia sposobu stosowania grzywien nakładanych na rodziców uchylających się od obowiązku szczepiennego, należy wskazać, że Minister Zdrowia jest organem odwoławczym w zakresie rozpatrywania spraw postępowania egzekucyjnego, prowadzonego w związku z niewykonaniem obowiązku szczepień w ramach ustawy w dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2024 r. poz. 572) - dalej k.p.a. oraz u.p.e.a. w trybie przewidzianym w przepisach tych ustaw. Rodzicom uchylającym się z różnych przyczyn od poddania dzieci obowiązkowym szczepieniom ochronnym przysługuje możliwość złożenia zażalenia, w opisanych powyżej przypadkach.

Warto w tym miejscu zaznaczyć, że obowiązek poddania dziecka szczepieniom ochronnym jest obowiązkiem prawnym, od którego zwolnić mogą jedynie konkretne przeciwwskazania lekarskie do szczepienia. Podmiotem zarówno uprawnionym, jak i zobowiązanym (zgodnie z zasadami etyki i wykonywania zawodu) do zajęcia stanowiska w kwestii możliwości zaszczepienia lub jej braku, jest obiektywny lekarz, który wykonuje badanie kwalifikacyjne przed szczepieniem w celu wykluczenia przeciwwskazań do wykonania tego szczepienia. Po przeprowadzonym badaniu kwalifikacyjnym lekarz wydaje zaświadczenie ze wskazaniem daty i godziny przeprowadzonego badania. Szczepienia ochronnego nie można przeprowadzić, jeżeli między lekarskim badaniem kwalifikacyjnym, a szczepieniem upłynęły

24 godziny od daty i godziny wskazanej w zaświadczeniu. W przypadku gdy lekarskie badanie kwalifikacyjne daje podstawy do długotrwałego odroczenia szczepienia ochronnego, lekarz kieruje dziecko do konsultacji specjalistycznej. Co istotne, z poddania się obowiązkowym szczepieniom ochronnym mogą być zwolnione tylko i wyłącznie osoby, u których lekarz specjalista stwierdza przeciwwskazania do tych szczepień ochronnych czy też konkretnego szczepienia.

A zatem obowiązek poddania dziecka szczepieniom ochronnym nie ma charakteru bezwzględny w tym znaczeniu, że w sytuacjach określonych przez Pana Posła w interpelacji jako „sporne” lub „medyczne”, czyli budzące wątpliwości czy u dziecka nie ma przeciwwskazań medycznych do wykonania szczepienia, lekarz przeprowadzający badanie kwalifikacyjne kieruje dziecko do konsultacji specjalistycznej. Stwierdzenie przez lekarza specjalistę istnienia przeciwwskazań do wykonania szczepienia, skutkuje wydaniem stosownego zaświadczenia lekarskiego, co jest równoznaczne z odroczeniem obowiązku szczepiennego. Warto nadmienić, że zgodnie z § 11 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 27 września 2023 r. w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych (Dz. U. 2025, poz. 782), lekarz przeprowadzający konsultację specjalistyczną dla osoby, w przypadku której lekarskie badanie kwalifikacyjne daje podstawy do długotrwałego odroczenia obowiązkowego szczepienia ochronnego, odnotowuje w dokumentacji medycznej, o której mowa w § 12 ust. 1, wynik konsultacji specjalistycznej, z uwzględnieniem okresu przeciwwskazania do wykonania szczepienia, rodzaju szczepionek przeciwwskazanych do stosowania lub indywidualnego programu szczepień ze wskazaniem rodzajów stosowanych szczepionek oraz terminu kolejnej konsultacji specjalistycznej (zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 11 kwietnia 2024 r., sygn. akt II SA/Sz 131/24 oraz wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Krakowie z dnia 14 sierpnia 2024 r., Sygn. akt III SA/Kr 640/24).

Odnosząc się natomiast do trzeciego i czwartego pytania Pana Posła dotyczącego niepożądanych odczynów poszczepiennych tzw. NOP, należy wskazać, że NOP rozumiany jako zespół chorobowy pozostający w związku czasowym z przeprowadzonym szczepieniem ochronnym, może wystąpić w wyniku wady szczepionki (np. wady produkcyjnej), nieprawidłowego technicznie wykonania szczepienia, nieprawidłowej kwalifikacji do szczepienia dokonanej przez lekarza (np. nierozpoznanie przez lekarza innych stanów chorobowych mogących stanowić przeciwwskazanie do przeprowadzenia szczepienia lub upoważniających do długotrwałego odroczenia jego wykonania), odmiennej niż u innych osób reakcji organizmu osoby szczepionej na podanie szczepionki lub być skutkiem innych przyczyn niezwiązanych ze szczepieniem – co może mieć istotny wpływ na ustalenie odpowiedzialności odszkodowawczej.

Niepożądane odczyny poszczepienne (NOP) w Polsce można zgłaszać na dwa sposoby:

1. w ramach obowiązkowego systemu zgłaszania NOP przez lekarzy za pośrednictwem Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Lekarze zgłaszają podejrzenia NOP do Powiatowych Stacji Sanitarno-Epidemiologicznych, skąd trafiają one do Zakładu Epidemiologii NIZP PZH-PIB, gdzie podlegają weryfikacji i analizie przez ekspertów. A więc jeżeli rodzic zauważy niepokojące objawy u zaszczepionego dziecka, powinien zgłosić się do lekarza, który na podstawie informacji od rodziców, oceny stanu zdrowia dziecka oraz obowiązujących kryteriów, podejmuje decyzję o zasadności zgłoszenia NOP. Lekarz ma obowiązek zgłoszenia każdego rozpoznanego przez siebie NOP w ciągu 24 godzin od powzięcia podejrzenia jego

wystąpienia. Kryteria rozpoznania i sposób zgłaszania są w tym wypadku uregulowane prawem.

2. W ramach dobrowolnego systemu nadzoru NOP, każda osoba zainteresowana, w tym np. rodzic/opiekun dziecka, może zgłosić podejrzenie NOP bezpośrednio do Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych, gdzie są one gromadzone i analizowane w Departamencie Monitorowania Działań Niepożądanych tego Urzędu, a następnie przekazywane do europejskiej bazy danych tzw. EudraVigilance (European Union Drug Regulating Authorities Pharmacovigilance) nadzorowanej przez Europejską Agencję Leków (European Medicines Agency, EMA). Ten sposób zgłaszania NOP nie wymaga potwierdzenia przez pracownika służby zdrowia. Jest to system dobrowolny. Zgłoszenia można dokonać za pomocą tradycyjnej poczty, faxem, emailem, telefonicznie czy też dzięki mobilnej aplikacji na smartfony Mobit Skaner. Na stronie internetowej URPLW MiPB dostępne są odpowiednie formularze zgłoszeniowe.

Mając powyższe na uwadze, jak również wcześniejsze wyjaśnienia odnośnie badania kwalifikacyjnego mającego na celu ewentualne stwierdzenie przeciwwskazań do wykonania szczepienia, należy wskazać, że w ocenie Ministra Zdrowia obecny system nadzoru nad występowaniem NOP jest wystarczający i w związku z tym Ministerstwo Zdrowia nie planuje w przedmiotowej kwestii wprowadzania żadnych dodatkowych regulacji.

Podsumowując, jednocześnie należy wskazać, że Ministerstwo Zdrowia nieustannie, czynnie działa na rzecz utrzymania i poprawy poziomu zaszczepienia, który zapewnia społeczeństwu odporność zbiorowiskową. Zwalczanie zakażeń i chorób zakaźnych poprzez szczepienia ochronne jest możliwe dzięki racjonalnym działaniom w obszarze zdrowia publicznego podejmowanym przez organy i instytucje państwa na każdym szczeblu w zakresie posiadanych przez nie kompetencji.

Z wyrazami szacunku
z upoważnienia Ministra Zdrowia
Katarzyna Kęcka
Podsekretarz Stanu
/dokument podpisany elektronicznie/